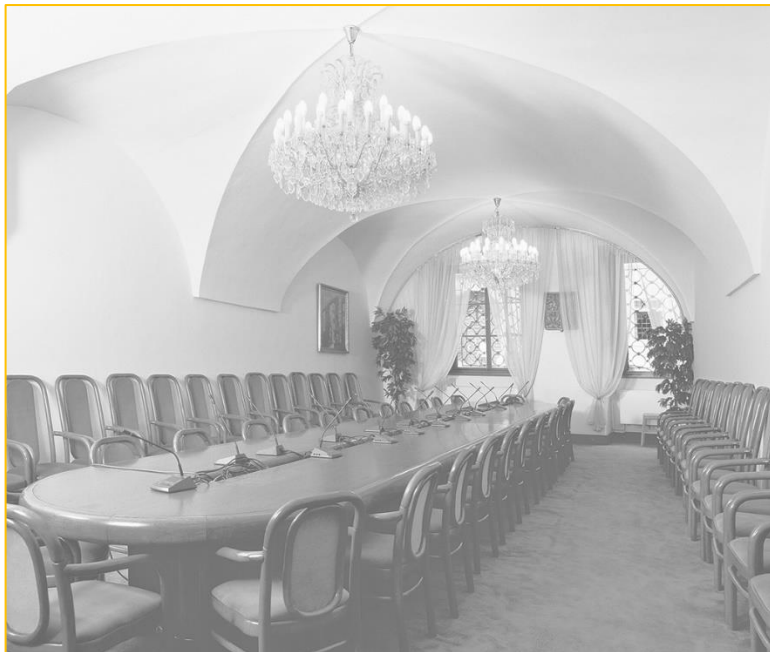

Lichvářská smlouva a horní hranice výše RPSN

Informační podklad ke kompatibilitě návrhu
na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 257/2016
Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších
předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník,
ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb.,
občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
(sněmovní tisk 380), s právem EU

Informační podklad č. 0380
únor 2019
autor: Darina Nezkusilová

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: STANOVISKA
Název: Lichvářská smlouva a horní hranice výše RPSN	Typ řady: online
Autor: Nezkusilová, D.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=4
Číslo: Stanovisko č. 0380	První vydání řady: říjen 1998
Datum: únor 2019	Frekvence vydání řady: nepravidelná
Klíčová slova:	Zaměření: stanoviska kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU
Smlouva o úvěru; Trestný čin lichvy; Maximální výše RPSN	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

**Oddělení
všeobecných
studií**

STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	

**Oddělení pro
evropské
záležitosti**

STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
---	--	---	--	---

**Oddělení
komunikace
a vzdělávání**

INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů
---	---	--	---	---

Informační podklad ke kompatibilitě návrhu na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk 380), s právem EU

Úvod:

Návrh zákona zavádí novou definici pojmu lichvářská smlouva, která má být v případě jejího uzavření neplatná s tím, že smluvní strany jsou povinny si navzájem vrátit plnění z této smlouvy již poskytnutá. U spotřebitelských úvěrů navrhovaná právní úprava současně zakotvuje horní hranici výše RPSN (roční procentní sazby nákladů), která se rovná desetinásobku REPO sazby stanovené Českou národní bankou. Překročení horní hranice výše RPSN u spotřebitelského úvěru je podle návrhu zákona lichvou. Návrh zákona také mění základní skutkovou podstatu trestného činu lichvy v trestním zákoníku.

Stanovisko PI:

Z hlediska navrhované právní úpravy je relevantní právní úprava problematiky spotřebitelských úvěrů, která je obsažena v sekundárním právu EU.

Regulace spotřebitelských úvěrů je obsažena především ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále také jen směrnice „2008/48/ES“).

Směrnice 2008/48/ES upravuje základní pravidla uzavírání smluv o spotřebitelském úvěru, informační povinnost poskytovatele úvěru vůči spotřebiteli (předsmluvní informace, informace v reklamě, informace o úrokových sazbách, o RPSN apod.), povinnost věřitelů kontrolovat úvěruschopnost spotřebitele, možnost předčasného splacení úvěru a pravidla pro dohled nad poskytovateli úvěru, který mají vykonávat subjekty nebo orgány nezávislé na finančních institucích.

Směrnice 2008/48/ES zavádí mimo jiné také jednotný způsob výpočtu RPSN, tedy celkových nákladů úvěru vyjádřených ročním procentem z celkové výše úvěru. Komise v této oblasti následně přijala ještě směrnici Komise 2011/90/EU ze dne 14. listopadu 2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES, kterou se stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů, jejímž cílem bylo zajistit, aby předpoklady pro výpočet RPSN přesněji zohledňovaly úvěrové produkty nabízené na trhu. Dne 8. května 2012 zveřejnila Komise rovněž pokyny k uplatňování směrnice 2008/48/ES ve vztahu k nákladům a RPSN, které však nejsou formálně právně závazné a mají doporučující charakter¹. Samotná výše RPSN ani její maximální hranice však není výše uvedenými ani jinými právními předpisy na úrovni EU regulována.

¹ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, Guidelines on the application of Directive 2008/48/EC (Consumer Credit Directive) in relation to costs and the Annual Percentage Rate of charge (dostupný pouze v AJ) na: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2012/EN/10102-2012-128-EN-F1-1.PDF>

Z hlediska ochrany spotřebitele v souvislosti s uzavřením a plněním smlouvy o spotřebitelském úvěru mohou být relevantní také některé horizontální sekundární právní předpisy EU, které zajišťují ochranu spotřebitele na obecné úrovni. Právní úprava obsažená v těchto právních předpisech může představovat určitý obecný právní rámec i pro oblast poskytování spotřebitelského úvěru nebo se na tuto oblast může vztahovat v některých svých dílčích aspektech. V této souvislosti je vhodné uvést směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu, jež plně harmonizuje právní předpisy členských států týkající se nekalých obchodních praktik, nebo směrnici Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.

Postavení spotřebitele v oblasti finančních služeb je vedle směrnice 2008/48/ES upraveno také ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku.

Znění návrhu zákona není v rozporu s výše uvedenými právními předpisy na ochranu spotřebitele.

Skutkové podstaty trestných činů převážně nejsou na úrovni EU harmonizovány. Na základě čl. 81(3) SFEU je možné, aby byly harmonizovány skutkové podstaty a sankce u omezeného počtu nejzávažnějších trestných činů s přeshraničním dosahem nebo u trestných činů, u nichž je dána potřeba jejich potírání na společném základě v celé EU. Minimální pravidla týkající se vymezení trestných činů konkrétně mohou být přijata v následujících oblastech trestné činnosti (čl. 83(1) SFEU): terorismus, obchod s lidmi a sexuální vykořisťování žen a dětí, nedovolený obchod s drogami, nedovolený obchod se zbraněmi, praní peněz, korupce, padělání platebních prostředků, trestná činnost v oblasti výpočetní techniky a organizovaná trestná činnost.

Trestný čin lichvy však mezi uvedené trestné činy nespadá a jeho skutková podstata tak není na úrovni EU harmonizována.

Závěr:

Navržená úprava je slučitelná s právem EU.

Tento informační podklad je zpracován k uvedenému číslu sněmovního tisku a nereflektuje eventuelní pozdější pozměňovací návrhy.

Materiál byl Parlamentním institutem zpracován na základě usnesení organizačního výboru Poslanecké sněmovny č. 168, II. volební období.